

Ewald
Arenz

Láska za mizerných dní

Od autora
knih *Staré odrůdy*
a *Velké léto*

Host

Automatizovaná analýza textů nebo dat
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU
je bez souhlasu nositele práv zakázána.

Original German title: “Die Liebe an miesen Tagen”

© 2023 DuMont Buchverlag, Köln

Translation © Tereza Jůzová, 2024

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2024
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2160-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-2161-6 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2162-3 (MobiPocket)

Jak rychle zahrada zpustla! V prvních letech sem Clara ještě jezdívala. Koncem zimy prořezat jabloně. V březnu osázet pařeniště. V červnu otrhat rybíz... všechno věci, které dřív nikdy nedělala. Všechno věci, které jí ukázal Paul. Copak to vždycky nejsou ženy, kdo miluje zahrádkaření? Sama se v tom nikdy moc nevyžívala, ale pokaždé u toho ráda sledovala Paula. Protože se tomu vždycky tak oddal.

Vystoupila z auta. Dveře se zabouchly prudčeji, než měla v úmyslu. Nezvykle foukalo. Nestálé a chladné — takové dosud byly tyhle první dubnové dny. Tak jako ona. Nestálá a chladná. Něco se ale změnilo, něco se dalo do pohybu. Proto se tu tak dlouho neukázala a proto se teď narychlo rozhodla sem zajet.

Domek jí připadal stejný jako vždycky, když sem přijeli. Modře natřené okenice zavřené. Střecha snad ještě níž než kdysi. Stará vinná réva, jejíž kmen se unaveně opíral o fasádu, zatím neobrazila. Víno si pokaždé dávalo načas. Šípková růže u plotu s léta nezastríženými šlahouny ale vypadala, jako by směrem k domu nahazovala udice. Červen loňských šípků — zářivé vábení na pozadí divokého nebe s uhánějícími mraky tohohle větrného, modrého jarního dne. Kdyby to Clara takhle vyfotografovala, určitě by nebyl problém najít kupce. Vzala foťák a o pár snímků se pokusila. Trochu té nálady zachytit dokázala.

Nálady kolem domu. Nikoli té své, které se vlastně ani nechtěla dotknout, aby ji nezničila. Otevřela poštovní schránku. Klíč tam dosud ležel, pohřbený pod prastarou reklamou. A pak, jako silným poryvem větru, se přece jen všechno vrátilo. Vzpomínka na ty nespočetné příjezdy kvůli rekonstrukci, aby vymalovali, aby přivezli starý nábytek koupený na bleších trzích, a nakonec i aby tu jednoduše strávili víkend. Tyhle malé, pozapomenuté spokojenosti, ze kterých se až zpětně vyklubalo štěstí. Že si je člověk nikdy dostatečně nevychutná! Že mu vždycky vadí nějaká maličkost! Při té vzpomínce mohla Clara jen stěží pochopit, že to tenkrát nevstřebávala, nepíjela, dokud by se tímhle štěstím nenasytila, dokud by se jím nenaplnila, nenaplnila natolik, až by se unavila a vším tím štěstím by se jí měkce zavřela víčka. Narovnal se a zase zvedla foťák. To už se nikdy znovu nestane. Nikdy.

Později seděla na verandě, kterou spolu postavili. Došla si do kůlny pro židli a zhoupala se na ní, až se opřela o zeď. Takhle sedávala strašně ráda. Už od školy. Na rozhraní; neustále kolem rovnovážného bodu, ve kterém se můžete udržet jen na pár okamžiků, aniž byste se opřeli nebo zase překlopili dopředu. Do zavřených očí jí tu a tam červeně prosvítlo slunce a v obličeji ucítila prchavé teplo, vzápětí se znovu přihnul nějaký mrak a stejně rychle se zase ochladilo. Takhle sama a takhle mlčky tu ještě nikdy neseseděla. V tom tichu se vynořily staré obrazy. Jen ať si vzpomínky klidně přijdou, už ji nesrazí. Zpoza domu zavanul prudký poryv větru, zasáhl ji a ona mimoděk vymrštila nohy nahoru, aby se nepřekotila. Židle ztěžka dopadla na zem

a Clara se musela zasmát. Vzpomínky možná ne, ale vítr ano. Realita. Dnešek. To, že jste přežili včerejšek, samo o sobě ještě neznamená, že to zase klapne.

Prohlížela si fotky. Ještě musí pořídít pár snímků v interiéru. Obloha se zrovna celkem vyjasnila a určitě tam teď bude hezčí světlo.

Zamířila dovnitř. Jako by vstoupila do zimního kostela. V domě už se celou věčnost netopilo a ten chlad ji ochromil. Okny přitom svítilo slunce a všechno působilo měkce a přívětivě. Světlehnědé dřevo nízkého stolu. Vybledlé čalounění starých křesel z padesátých let. Dokonce i zašle bílé kachličky malé kuchyňky. Všechno vypadalo hřejivě, vybízelo k focení, a přesto to bylo ledově chladné. Předními dveřmi zase prošla ven a oddychla si. Vítr jí najednou připadal přátelsky mírný.

Muzeum mé lásky, pomyslela si Clara. Na prodej.

Elias projel úzkou uličkou mezi hřbitovem a nejstaršími městskými domy až k vrcholu schodiště sbíhajícího do spodní části města, sesedl a hodil si kolo na rameno. Stejně jako jindy mohl zvolit delší trasu a hřbitov objet, ale tahle cesta byla hezčí. Tyhle dubnové dny, než jaro propukne v plné síle, jsou ze všech nejkrásnější. Když je ještě chladno a fouká vítr, tak jako dneska, ale slunce už skrz uhánějící mraky všude na zdi a na asfalt a na projíždějící tramvaje kreslí světlé, prchavé přísliby. Příkladně něčeho, co sám nedokáže přesně pojmenovat. Někdy ho to mučí. Ztracené tóny úchvatné písně, které se k vám linou. Písně, kterou byste si stůj co stůj rádi vyslechli celou, ale nedá se ani přesně říct, ze kterého směru tóny přicházejí, a jakmile se dáte do pohybu, už jste moc hlasití, než abyste je slyšeli. V takových chvílích se spokojenost všedního dne vždycky jeví prázdná. Jako by muselo existovat mnohem víc.

Bylo ještě brzy a měl spoustu času. Od Very takhle časně odcházet nemusel, ale někdy už ho to u ní prostě nedrželo. Potom ležel bdělý vedle ní, poslouchal její klidný dech a hlavou mu proudily myšlenky, aniž jedinou z nich dál sledoval. Jako by při přemýšlení pozoroval sám sebe. Tyhle ranní okamžiky byly ty nejupřímnější. Právě tehdy už tam nesl ležet, protože měl pocit, že je na špat-

ném místě. Stát tady ve městě u paty schodiště v ranním chladu, to se zdálo správné. Nasedl a zvolna vyrazil ulicí k městským hradbám. Nacházela se tam předzahrádka, na kterou se každé jaro těšil. Patřila k jedné z mála vil z gründerského období, jež se na předměstí dochovaly. Na zahrádce rostla prastará magnolie, jejíž větve přesahovaly druhé patro. Od té doby, co se tu ocitl poprvé, se rok co rok nemohl dočkat, až strom rozkvetne. Na tom, že se pupeny každý rok zase otevrou, bylo cosi uklidňujícího a důvěrného. Když kolem plotu, nad kterým se větve magnolie skláněly, projížděl v zimě, občas zastavil, aby si prohlédl zárodky pupenů. Objevovaly se znovu a znovu. On už je jednou míjet nebude.

Letmo pomyslel na Veru. Ne, řekl si. Proč vztahy vždycky musejí být tak složité? Proč ho Vera prostě nemůže nechat takového, jaký je?

Dorazil k předzahrádce, jednou nohou se opřel o písčinkový podstavec a přidržel se železného plotu. Květy se zatím neotevřely. Zřejmě ještě pár dnů potřebují. Tak to má být. Za pupeny magnolií taky nikdo netahá, aby rozpušky. Buď rozkvetou, nebo nerozkvetou. Jo, pomyslel si Elias, když se odrazil a šlápl do pedálů, lidi nejsou rostliny a vztahy nejsou magnolie. Ale ten obraz přesto sedí.

Přestože dorazil nezvykle brzy, Mareike už stála na jevišti a posouvala kbelíky s fíky sem a tam. Elias se posadil do malého hlediště a pobaveně přihlížel. Víc by toho ani dělat nemohl. Mareike měla skvělé nápady, ale nedokázala je vždy sdělit tak, jak byste od režisérky očekávali. Atmosféru divadla po ránu měl rád. Všude, kde

zatím hrál, to bylo podobné. To ticho, než přijdou technici nebo ostatní herci. Vznášela se tam lehounká, suchá vůně líčidel a nezaměnitelný pach spáleného prachu pod reflektory. Ten už tu časem nebude, pomyslel si, až i sem zavedou LED světlomety. Jestlipak si toho sám všimne? Člověku kolikrát dlouho ani nedojde, že něco chybí. Jako starým lidem, kterým se neustále horší sluch, a že už vůbec nevnímají ptačí zpěv, si uvědomí, až když nad nimi ptáci v korunách zpívají zdánlivě neslyšně.

„Vypadá to takhle líp?“ zeptala se Mareike udýchaně, když všechny kbelíky dotáhla do řady k přednímu okraji jeviště. Elias zvedl ruce v nevinném gestu.

„Záleží na tom, o co ti jde,“ prohlásil. „Jestli nám chceš tímhle způsobem říct, že ti nejsme dost dobří... že by na nás diváci při hraní radši vůbec neměli vidět, tak se ti to povedlo.“

„Není potřeba vidět na celé jeviště!“ řekla Mareike, úplně pohlcená svým nápadem. „Postupně je budete odklízet. Během představení. Stejně jako postupně vyjde najevo pravda.“

Vůbec to nebyl špatný nápad.

„Takže lípěnky a gumovníky jsou naše životní lži. Hm,“ zabručel Elias, „já to vždycky tušil.“

Chtěl jenom zavtipkovat, ale právě pro takovéhle okamžiky bylo jeho povolání tak báječné. Kvůli potlesku taky, jistě. Po intenzivní hře stát na okraji jeviště, když z role postupně vklouzáváte zpátky do života a znovu vnímáte diváky a dojde vám, že jste to vy, komu tak tleskají. To taky, ano. Ale hluboké okamžiky jsou většinou ty tiché, jako teď. Ty, kdy vám v nitru náhle zarezonuje nějaký výraz jako v katedrále. Životní lež.

„Inu,“ obrátil se na Mareike, zatímco z hlediště stoupal na pódium, „falešný život zřejmě nelze žít správně.“

„Dobrá věta,“ podotkla Mareike zamysleně. „Vážně dobrá. Tu bychom mohli použít v programu.“

„Já vím.“

Na vteřinu byl v pokušení nic dalšího neříkat.

„Není moje. Ale mohla by být,“ dodal rychle se smíchem. Mareike se dobromyslně usklíbala.

„Zkouška začíná až za půl hodiny. Hrát ještě nemusíš.“

Už mě dobře zná, pomyslel si, zatímco přes malé jeviště procházel do téměř přilehlé šatny. Divadlo nebylo velké. Na schodišti visely plakáty s inscenacemi uplynulých let. Pár představení pro mládež. Miniopera. Samozřejmě hra Sarah Kaneové... tu nezvládli. Nebylo to tu špatné, ale přesto občas postrádal velká divadla. Celý ten aparát všude kolem. Vždycky tam máte pocit, že se všechno točí kolem vás, i když nehrajete hlavní roli. Tady se dokonce museli sami líčit. Zato se ale mohl častěji vídat s Jule.

Přistoupil k oknu a vyhlédl na zadní dvůr. Ze tří stran červené cihlové fasády bez oken. Působilo by to ještě stísněněji, kdyby tam uprostřed nerostla velká lípa, klenoucí se nad nepočátnými stoly.

Tenkrát se všechno zdálo správné. S Monou, krátce po herecké škole. Divadlo: úplně nový svět. A oni dva právě zakotvili u jeho pobřeží; plni chuti jej procestovat, probádat, objevit. Všechno, co tam je. Být vším, čím se jim zachce. Ale hlavně: bojovat a milovat.

Scénický šerm. U toho se seznámili. Učitelka opravdu bývala šermířkou a občas jim ukazovala skutečná bodnutí, výpady, protiútoky. Mona, která dokázala být tak něžná,

se u toho rozdivočela. Když z hodiny odejdeš bez modřin, není to ono, prohlásila jednou se smíchem. A oni dva pořád spolu: boj s holemi. Boj s meči. Jevištní rvačky. Ty byly nejlepší. Jednou na ulici předstírali, že se perou. Nechali lidi seběhnout se a zavolat policii, načež se, uprostřed všech těch facek, políbili a ruku v ruce se smíchem utekli.

Stejný byl i jejich první sex. Jako scénický šerm: oběma zřejmě přišlo, že to dělají jen jako; že je všechno zatím jenom hra, nikdy to nemůže být doopravdy. Bylo to úžasné. A když pak Mona otěhotněla... Jule by nikdy nemohli dát jiné jméno než právě Jule. Jak jinak by se měla jmenovat dcera dvou jednadvacetiletých divadelních bláznů? A tak jako byli zamilovaní jeden do druhého, byli pak zamilovaní i do Jule. Až se časem ze scénického šermu staly skutečné boje. O to, jak by měl vypadat život mimo jeviště.

Nemůžeme hrát, že spolu žijeme, křičela tenkrát Mona. Musíme spolu žít doopravdy.

Všchno je jenom hra, křičel on na ni a vážně to tak myslel. Jak jinak by se život měl žít?

Rozešli se stejně, jako se našli, ale byl to nerovný souboj. Jak by se dal atrapou kordu odrazit skutečný fleret? Atrapa se rozlomí a fleret tě zasáhne a probodne tě, a najednou bolestí nemůžeš dýchat, protože se tvá láska rozletí jako při výbuchu. Sama láska nestačí. Láska je jako měkký kov. Nejdřív se musí ztvrdit každodenností, aby se stala ohebnou a pevnou zároveň. Jako fleret. Mona to pochopila. Jemu stačil ten pocit a každodennost ho nezajímala.

Rozrazil okno a nadechl se chladného jarního vzduchu, pohled zamýšleně upřený na dosud neobrašenou lípu. Tenkrát...

A přesto: co za štěstí Mona představovala. Pro něj. Pro Jule. Protože přese všechno nikdy nezapomněla, jak a proč se do sebe tehdy zamilovali. Alespoň tohle mezi nimi posledních patnáct let přetrvalo.

A vůbec měla Mona pravdu: život se hrát nedá. Zřejmě z toho důvodu přišel na zkoušku moc brzy. Protože už si zase hrál se složitým vztahem.

„Ale tentokrát,“ svěřil lípě polohlasem, „tentokrát bez dítěte.“

Clara se opřela, položila dopis na stůl vedle šálku s čajem a vyhlédla otevřeným oknem na dubnovou oblohu s protrhanými mraky.

Hajzlové!

Dopis! Neměli ani dost odvahy pozvat ji na rozhovor do kanceláře nebo jí říct: Sorry, Claro, víš, že se nedaří. Všechny noviny musejí šetřit. Stejně jsi nepracovala na plný úvazek. Prostě se poohlédni po něčem jiném.

Ne. Dopis.

...s politováním Vám musíme sdělit, že na základě nezbytných úsporných opatření... proto dále zaměstnává jen za změněných podmínek... rádi bychom, kdybyste nám své rozhodnutí během následujících čtrnácti dnů...

Všechno to věděla sama: Které noviny ještě potřebují fotografky? Novinám bohatě stačí fotky z mobilu. K tomu vystudovanou fotografku zaměstnávat nemusejí.

Zatraceně! Vždycky předpokládala, že by to v případě nouze proběhlo přesně naopak. Že by jí místo zůstalo, protože pracuje na částečný úvazek a stojí je méně peněz. Jenže podle všeho se jim víc vyplatilo nechat si Stefana. Ten má navíc malé děti. Chápala to. Sociální vydavatelství. Přátelské k zaměstnancům. Ale bohužel jenom k těm ostatním.

Clara znovu vyhlédla z okna. Včera bylo ve vzduchu jaro. Dneska jemně poprchávalo v šedi. Občas dovnitř

zavanuly chuchvalce vlhkosti. Vlastně to měla ráda, ale právě teď ji záblo.

Znovu uchopila dopis. Dohoda o provedení práce! To rovnou může rozvážet pizzu.

Vstala, protože musela něco dělat. Protože nedokázala jen tak zůstat sedět, když ji zrovna připravili o půdu pod nohama. Prošla kuchyní do pracovny a odtamtud dál na balkon. Krása. Teď dokonce musí počítat, jestli si ten výhled do dvora ještě bude moct dovolit. Byt jí přirostl k srdci. Tenkrát trvalo skoro půl roku, než se konečně zvládla odstěhovat z původního, příliš velkého bytu a našla si tenhle. Dva kaštany na dvoře. Balkon, odkud přes domy dohlédla až na širokou, přívětivou měděnou střechu školy s impozantní zvonící. V létě odsud mohla sledovat páreček sokolů, kteří tam hnízdili, a po večerech bezstarostný let vlaštovek. Navíc lokalita plná života. Ve městě bydlela ráda. V myšlenkách se opravila: tady ve městě bydlela ráda.

Okamžik paniky, potom se zhluboka nadechla a vzpomněla si: jsou i mnohem horší věci. Tohle vůbec nic není. Neumírá hladu. Nemusí se ihned vystěhovat. Její byt zůstává jejím bytem a lednička byla přinejmenším včera večer ještě řádně naplněná. A kromě toho má i domek. Proč je občas taková? Proč si připouští tenhle naprosto neopodstatněný strach? Takhle to je, když už nejste mladí? Ano. Dostala výpověď. Ale to je všechno. Musí si najít něco nového. Tisíce dalších jsou na tom stejně.

Ve skutečnosti o žádnou špatnou zprávu nejde. Když se Paul tenkrát vrátil domů, měla vztek, protože zase nekoupil jogurt. Běžně vstávala dřív ona, ale ten pátek musel

odejít strašně brzy. Na snídaňovém stole stála prázdná sklenička od jogurtu. Taková ta maličkost. K smíchu, když se nad tím dneska zamyslí. Ale možná se tak člověk chová, když ještě neví, na čem v životě doopravdy záleží. Že se pak snažíte toho druhého změnit, abyste sami nemuseli být uvolněnější. Že za druhého taháte, aniž si všimnete, že ho tím vybízíte, aby vámi dál pohyboval. Protože když něco takového děláte, sami stojíte na místě.

Když se Paul vrátil od lékaře, prázdná sklenička od jogurtu byla důležitější než sama otázka. Možná i proto, že nikdy nepočítáte s tím, že tyhle věci potkají právě vás. Nikdy nejste součástí statistiky, kterou čtete.

Koupils jogurt? Už zase došel. Proč...

Když otevřel dveře, byl jiný. Ne bledý, jak vždycky stojí v knihách. Jenom jiný.

Ne, řekl tiše. Zapomněl jsem. Víš... doktor říkal, že mám jít do nemocnice.

Cože?

Okamžitě. Mám jít okamžitě do nemocnice.

Nedošlo jí to hned. Tak to občas bývá. Něco slyšet a něco pochopit není totéž.

Jak to?

Paul si sedl ke stolu a jako ztracený se díval na snídaň, která tam dosud tak přívětivě stála. Plátky toustového chleba na talířku. Vařená vejce, jako vždy nakráplá v červených chňapkách. Kdoulová marmeláda, oranžová v raním slunci. A, samozřejmě, prázdná sklenička od jogurtu.

Hned to začalo krváčet, říkal doktor. Ani se nedostal do žaludku. U ústí žaludku je vřed a ten se hned rozkrvácel. Zřejmě máte rakovinu, konstatoval.

Tenkrát, jak směšné, ze všeho nejdřív pocítla rozhořčení. Jak může lékař jednoduše něco takového říct? Jak může být tak nelítostný, tak neskutečně bezcitný, tak krutý?

Dneska, pomyslela si a pohlédla na dopis s výpovědí, dneska bych chtěla, aby se mnou jednali na rovinu.

Hajzl jeden!

Paul jenom pokrčil rameny a ona si v tu ránu připadala strašně. Kvůli jogurtu. Protože se najednou všechno, co předtím řekla a udělala, zdálo tak bezcitné. Snídaně. Drobná mrzutost, která se spolu se vším tím, co mezi nimi za ta léta zůstalo nevysloveno, proměnila v nepřiznaný vztek vůči němu. Vztek, který v tom okamžiku dokázala přesměrovat už jen na lékaře, neboť Paul tak bezbranně seděl u stolu.

Hajzl jeden. To snad není pravda. Jak to může vědět, když si ten žaludek ani nedokázal zobrazit. Může to být ledaco!

Což taky nakonec bylo. Ledaco. Mimo jiné i rakovina žaludku. Dokonce u pětatřicátníka.

Výpověď vůbec nic neznamená.

Vrátila se do pokoje a přistoupila k polici se starými alby. Všechna byla na hřbetu popsaná. Papír dávno celý zažloutlý, ale letopočty vykreslené tuší stále dobře čitelné. Měla ráda, jak ten kdysi černý, teď tmavěšedě vybledlý těžký karton působí na dotek. Měla to ráda odjakživa. Zdrsnělý. Trochu zaprášený. Posadila se na kachlovou podlahu a otevřela svazek někde uprostřed. Snímek, na kterém bylo vidět jen čtyři pět prázdných šálek. Kouzlo spočívalo v přesných liniích tvarů ve stylu art deco: úzká

trojúhelníková ouška na tenkém, až průsvitném porcelánu šálků, které trojúhelník hravě opakovaly. Světlo si proti tomu pohrávalo s ostrými obrysy porcelánových okrajů, jemným, sotva postřehnutelným oparem je změkčovalo a z jejich stínů vytvářelo tmavé rybníčky, nad nimiž se šálky vznášely. Tohle žádné černobílé filtry na instagramu ani efekty na tiktoku nedokážou. Podobné snímky v ní vzbudily touhu stát se fotografkou. Už v dětství, když alba ještě stála u tety Elly v ateliéru, tyhle obrázky představovaly okna, kudy mohla zvědavě vyhlížet, do jiných domů, měst, zemí. Ano, dokonce i světů. Měly v sobě cosi hluboce útěšného; určitý příslib, že existuje víc než váš vlastní život.

Zřejmě proto časem přestala fotografovat Paula. Protože se ten příslib roztránil.

Ještě jednou se na snímek zadívala. Jak mohli před sto padesáti lety věřit, že fotografie znamená konec umění? Jen příběhy vypráví jiným způsobem. Tak, jak je chtěla vyprávět ona... a v posledních letech už to vůbec nedělala.

Album zaklapla, vrátila na místo a vstala. Vyprávět příběhy.

Musela se usmát. Noviny — stejně tam nechtěla zůstat napořád.

Na venkovní posezení bylo příliš chladno. Ranní modř dávno vzala zasně a oblohu pokryla souvislá šed'. Velkým oknem kavárny na Lutherově náměstí viděl Elias Veru, jak sedí u svého oblíbeného malého stolku. Četla si, vypadala pohlceně a moc jí to slušelo. Vlasy svázané do culíku, drzoulínky pršáček, v ruce kniha. Jako na fotografii.

Miluju ty obrazy, pomyslel si, zatímco zamykal kolo k lampě, ty obrazy, ne ji. Ale tak se taky dohodli. Nezamiluj se do mě, zasmála se na začátku, když spolu poprvé na dva dny vyrazili na cestu a brzy ráno leželi na příliš měkké manželské posteli v penzionu.

Neboj, odpověděl jí tenkrát rovněž se smíchem a přitom potlačil lehce povýšenecký pocit: Já ne. Ale ty.

Jakmile vstoupil, vzhledla a odložila knihu na stůl.

„Dlouhá zkouška? Byla Mareike spokojená?“

Letmo se políbili. Přisedl si k ní na lavici. Veře se líbilo, když seděli vedle sebe, když se dotýkali nohama, když jí položil ruku na záda. Ze začátku si vždycky sedal proti ní, protože mu přišlo, že je příjemnější vidět druhému během hovoru do obličeje. Ale možná měla pravdu.

Ty jsi rád, když je mezi námi stůl, vid'? Vždycky trochu s odstupem.

Od té doby si sedal vedle ní. Ale dělal to jen kvůli ní. Protože to tak měla radši.

„Ále,“ utrousil, „Mareike není spokojená nikdy. Ale to je dobře. Za mě lepší než režiséři, kteří člověka pořádně nevedou. Kteří nikdy neřeknou, co si vlastně představují. A pak něco zkusíš a oni...“

„...řeknou: Nic nenavrhuji, prosím tě,“ doplnila větu Vera. Tímtéž tónem.

Proč se mu to nelíbilo? Stejně přece vyprávěl i on. Ale Vera jako by si přivlastnila něco, co jí nepatří. Tenhle divadelní jazyk, tyhle donekonečna omílané staré vtípky mezi kolegy, to... zkrátka jako by jí nepříslušelo mluvit taky tímhle tónem. Ale co. Vždycky se najde něco, co vám na druhém vadí. Ona zase nesnášela, když si sedal naproti ní. Zřejmě je potřeba to prostě přijmout. Dokonalost neexistuje.

„Jo, tak nějak,“ kývl. „No, myslím, že to může být opravdu dobrý. Ostatně uvidíš sama.“

Veru to potěšilo.

„Sehnals mi vstupenku?“

„Jo. Bez problému — hraju hlavní roli.“

Zasmála se.

„Je to hra pro dva herce...“

„No právě,“ řekl Elias spokojeně, „vidíš?“

Vzala si z kabelky mobil.

„Nepojedeš se mnou omrknout jeden dům? Můžeme si udělat výlet. Kousek odtamtud je jezero. Chce se ti?“

Bylo k tomu pár fotek, které se dokonce i na malém displeji krásně vyjímalý. Staré domy měl rád. Ty snímky mu připomněly velké prostory z dětství, domovní chodbu se solnhofenským vápencem, který v létě pod bosýma nohama tak příjemně chladil, těžké dubové vstupní dveře.

„K čemu? Já si dům koupit nemůžu.“

Proč zareagoval tak příkře? Na výlet vlastně náladu měl. Šlo spíš... možná prostě šlo o ten způsob, jakým se ho ptala. Vzpamatoval se.

„Jak to, že si prohlížíš domy? Máš přece ráda svůj byt. Je perfektní. Hlavně ložnice.“

Usmál se. Natáhl se k ní a políbil ji. Občas ho to přepadlo a pak k ní pocítil hřejivou náklonnost. To byly ty hezké chvíle.

„No jo, ložnice.“ Opřela si štíhlou nohu o jeho. „Proč jsi ráno odešel tak brzo?“

„Musel jsem Mareike pomoci s jevištěm.“

Byla to pravda a nebyla to pravda. To, k čemu později došlo náhodou, vydával za důvod, protože ten skutečný nedokázal uchopit.

Přišla obsluha a on si objednal. Kavárna byla plná jen z poloviny. Hudba tichá a nevtíravá. Syčení kávovaru, tlumené cinkání nádobí, průsvitná tkanina rozhovorů, z nichž jste zachytili jen náladu, nikoli obsah — miloval to.

„Tak co, přidáš se?“

Kývl.

„Jasně. A když je tam jezero, půjdeme si zaplavat.“

Pronesl to naprosto vážně.

„Je duben!“ zvolala Vera, ale pak jí došlo, že si ji jenom dobírá. Tvář se jí rozjasnila.

„Prima! Těším se. Moc se těším!“

Vzrušeně dopila cappuccino. To na ní bylo strašně hezké. Dalo se na ní všechno poznat, veškeré emoce. Její obličej byl otevřená kniha.

„Nechceš ještě jedno?“ Ukázal na její prázdný šálek. „Mně to zřejmě přinesou, až když odejdeme. Podle všeho tě obsluhují přednostně.“

„Protože jsem hezcí,“ prohlásila.

Opřel se.

„Většina číšníků se řídí peněženkou, ne tím, jak host vypadá. Já mám s sebou peníze. Ty zřejmě ne. Obsluha to akorát ještě neví a myslí si, že jsi zámožná.“

„Protože jsem hezcí,“ zopakovala Vera.

Elias si přehnaně povzdychl.

„Když to řekneš ještě párkrát, možná si to časem zapamatuju. Využij toho a přilákej jejich pozornost. Vážně už bych si dal kafe.“

Mávla na číšníka a ten ji vnímal stejně málo, jako vnímal Eliase. Oba se museli zasmát. V takových okamžicích, kdy se jednoduše zůstávalo na povrchu, se to zdálo dobré a nijak nesprávné.

„Annemarie už zase zmizela. Já si nejdřív musím lehnout.“

Otcův hlas zněl křehce a staře. Kdy to začalo? zamyslela se Clara letmo, zatímco na displeji automaticky zkontrolovala čas. Táta nikdy nebyl sportovní, mladistvý typ. Odjakživa myslitel. Rozvážný. Ne, usoudila a při té vzpomínce se musela posměšně ušklíbnout, rozvážný ne. Ztracený a neskutečně pomalý ve všech každodenních záležitostech. Kromě mluvení. To z něj vždycky sršela energie a celý se rozohnil. Právě to zřejmě matku přimělo si ho vzít. Ačkoli ve spoustě věcí představovala úplný opak. Mluvit, to uměl. Myslet uměl. V praktických věcech se ztrácel, zato ona je zvládala skvěle.

„Víš, kam šla?“

„Cože?“

Clara protočila panenky. To po telefonu naštěstí neviděl.

„Tati! Můžeš si prosím tě brát naslouchátko, když mi voláš?“

„Vybyly se baterky. To bys mi je taky mohla dovézt. Takové ty malé...“

Clara ho přerušila.

„Tati! Prosím! Nevíš, kterým šla směrem?“

„Ne. Teď si musím lehnout. Klesl mi cukr a zrovna... můžeš přijet? Nebo jsi v novinách?“

To se mě ptá teď, pomyslela si. Když spolu už tři minuty telefonujeme.

„Ne, nejsem v novinách. Dali mi výpověď. Co Jan? Ten přijet nemůže?“

To probudilo otcův zájem, ale stočil se úplně jiným směrem.

„Proč ti dali výpověď? Co se stalo? A to můžou jen tak?“

Clara se proti své vůli musela usmát. Proč je táta takový? Všechno ostatní zapomene, jakmile se objeví téma, které ho zajímá. Nejspíš by teď mohla ještě půl hodiny poslouchat jeho přednášku o tom, co je právně možné a co ne, proč za její výpověď v konečném důsledku může světové finančnictví — ať se tím myslí cokoli —, a takhle by to šlo dál, aniž by musela říct jediné slovo. Nebo lépe: aniž by jediné slovo říct mohla. Pravděpodobně i proto Jan možný telefonát nepřijal. Prudce rozhovor utnula.

„Tati, tak já jedu. Zatím.“

„No dobře,“ odpověděl a zavěsil. Bez rozloučení. Zřejmě už zaměstnaný všemi těmi právními důsledky, které výpověď jeho dceři bude znamenat pro světový mír.

Když vyšla z domu, ucítila v obličejí jemné mrholení. Déšť její mámě nijak nevadí. Lepší déšť než sníh. V zimě je to vždycky mnohem horší. Dny jsou krátké a chladné a nebezpečné. Teď, na jaře, se toho moc stát nemůže. Samozřejmě kromě toho, že ji nenajde.

Cesta na západní předměstí jí zabrala víc než půl hodiny. Přes to všechno se jí tyhle nenadálé výpady z každodennosti líbily. Jako když přijde povodeň nebo kvůli silnému sněžení v zimní noci utichne veškerá doprava.

Zastavení, které sama nezpůsobila. Výjimečná situace, kdy platí odlišná pravidla. Nejtít do práce, nechat všech obvyklých činností, mít před očima už jen jediný jasný cíl: zvládnout situaci. To jí celkem šlo. Potíže měla spíš s tím, když se do každodennosti měla vrátit.

Byt jejích rodičů se nacházel v poměrně ošklivém domě, ale čtvrt to byla moc pěkná. Dosud šlo rozpoznat vesnickou strukturu, přestože ji obklíčily a skoro přebujely osmdesátkové novostavby a některé staré selské dvory se proměnily v parkoviště se supermarketem. Naštěstí se od rodičů odstěhovala dlouho předtím, než si tenhle byt koupili.

Kde máma je? Pomalu projížděla sousedními ulicemi, dost pomalu na to, aby mohla nahlížet i do předzahrádek a vjezdů. Za ní to každou chvíli zatroubilo; z okýnka netrpělivě mávla rukou, aby jí druhé auto předjelo, a zapnula blinkr. Vůz jí předešel s burácejícím motorem, aby jí tímhle způsobem sdělil, že jede jako s hnojem. To věděla sama. Ale majáček s nápisem „Hledám svou matku s demencí“ si na střechu připevnil nemohla.

Matka se většinou vydávala směrem do centra. Ale právě že ne vždycky. Stejně tak se mohla nechat něčím rozptýlit a vejít do prvního domu s otevřenými dveřmi.

Systematicky projížděla ulici za ulicí a v každé zatáčce si pomyslela, že se matka zrovna vynořila v té předchozí. No co. Nehledat taky nikam nevedlo. Proploužila se kolem postaršího pána, který v dešti zrovna venčil psa. Pohlédla na ni a dal jí znamení, aby zastavila. Clara zabrzdila a spustila okýnko.

„Hledáte někoho?“ Muž ukázal za sebe. „Tamhle zrovna byla nějaká stará paní s kočkou na rameni... trochu dezorientovaná... ale nechtěla si nechat pomoci.“

Clara se usmála.

„Děkuju. Přesně. To je moje matka. Tímhle směrem?“

Muž kývl a ukázal na jednu postranní ulici. Slepou. Proto tam Clara předtím nezajela. Obrátila se. V úzké uličce matku ihned poznala po energické chůzi. Jak kruté! Máma se vždycky bála, že časem zchradne. Ale to se nestalo. V pětasedmdesáti ani zdaleka nechodila jako stařena. Zdálky byste ji klidně hádali na padesát. Clara zastavila vedle ní, vzhledla k ní z okýnka a ulevilo se jí.

„Ahoj mami.“

„Toni!“ řekla. „Konečně jsi tady.“

Netrpělivě, ale potěšeně, jako by byly domluvené už hodiny. Vlasy se jí vlhkem trochu zvlhnily. Tváře zčervenaly od rychlé chůze. Kočku na rameni pevně držela. Ihned obešla auto a chystala se nasednout.

„Já jsem Clara, mami.“ Na jménech nesejde, a možná je dcera prostě dcera. Jedno která. Aspoň ještě poznala, že patří k sobě.

„Tak co, kam jsi měla namířeno?“

Matka ukázala na kočku.

„Ti...“ nemohla si vybavit to slovo. „Ti... letouni. Kočka utekla a letouni ji chtěli... sešrotovat.“

Clara si v hlavě překládala. Dravci. Zabít.

„Mami,“ konejšila ji, „dravci po kočkách nejdou.“

„Jojo,“ řekla matka. Tak jako dřív, když se jí nechtělo diskutovat, protože měla úplně jiný názor a stejně by se nenechala přesvědčit. Strach, že káňata kočku chytanou,

pocházel ještě z dob zdraví a přetrval už přinejmenším tři kočičí generace. I když... kdoví kdy to začalo. Možná už to tenkrát byla první známka a nikdo z nich si toho nevšiml.

Máma si přitáhla bezpečnostní pás a pokoušela se zastrčit jazýček do mřížky ventilace. Clara jí pomohla.

„Nezajedeme si na kafe?“

To zabralo skoro vždycky. Máma odjakživa milovala kavárny. My děti jsme to zřejmě zdědily, pomyslela si Clara, anebo jsme k tomu byly od útlého věku vedeny. Náhle se dostavila vzpomínka na jedno zimní dopoledne — musela to být sobota. Máma je všechny vzala do cukrárny, kde se sešla s jedním přítelem. Děti ale vždycky dostaly jen dva hrníčky kakaa a musely si je rozdělit. Táta si teprve otevřel kancelář a máma byla v jednom kuse bez peněz. Zvláštní dětství. Ale i krásné.

„Jasně!“

Jak snadno jí šlo udělat radost. Když Clara couvala ze slepé uličky, přepadlo ji špatné svědomí. Možná za rodiči zkrátka nejezdí dost často.

„Víš co, mami?“ pronesla rázně. „Zapomeň na kafe. Zajedeme si na sekt. My dvě a kočka.“

Máma se zasmála jako kdysi.

Cestou domů přešlo mrholení v pořádný déšť. Nevzala to přímou trasou, ale skoro stejně pomalu jako předtím brázdila vedlejší ulice a uličky. Na silnicích nebylo nijak rušno. Jako by ostatní auta nechtěla zmoknout. Stromy ve čtvrti už nebyly úplně holé, ale dneska vypadaly téměř jako na podzim. Déšť všemu ubral trochu barvy. Střechy domů. Předzahrádky. Dlažební kostky: celé město, které

na jaře někdy dovede tak zářit, vybledlý pastel. Ten obraz v sobě měl ztracenou krásu.

Zaparkovala, vzala fotoaparát a vystoupila. Děšť se fotografuje těžko. I když existují tak úžasné fotografie deště, vlastně na nich nikdy není vidět dešť sám, nýbrž jen to, co s městem a lidmi dělá. Mladý pár, jak si nad hlavou společně drží mužův kabát a se smíchem běží ulicí. Postarší paní zakrývající si hlavu šátkem z průhledného plastu, který nějak musel přežít od sedmdesátých let až dodnes. Těžko si představit, že ho nosila už v mládí. Vypadala neskutečně staromódně. Lesknoucí se asfalt. Zpěněné fontány, když nákladák projíždí loužemi ve strouze. Tramvaj klouzající takřka prázdným městem. Clara se tyhle obrazy pokoušela zachytit, ale padající dešť, neutuchající šumění, šedý vzduch — to na fotkách vidět nebude, nebo alespoň ne tak, jak to vyhlíželo ve skutečnosti.

Bloumala deštěm a smířila se s tím, že bude čím dál promoklejší. Ne, dokonce si to užívala, protože konečně zase cítila něco, co se vymykalo každodenním vjemům. Díky dešti se osamělost proměnila v to, čemu se říká samota. Laskavým způsobem ji rozesmutňoval; tenhle smutek nebolel, nýbrž v sobě jako prchavé, sotva postřehnutelné aroma skrýval útěchu. Jako voda chutná nasládle, pokud předtím sníte něco velmi hořkého, přestože je to jenom voda a nic jiného. Takhle se necítila už dávno. Pršelo s nádhernou rovnoměrností a byly tam jen ona a dešť.

U Beethovenova pomníku vedly schody dolů do parku. Když procházela kolem, poprvé za všechna ta léta si všimla, jak nezvyklé je, že Beethoven sedí. Obvykle přece

všichni tihle velikáni stojí. Goethe a Schiller a Bismarck a všemožní Vilémové. Přinejlepším sedí na koni, čímž se stávají ještě většími. Ale tenhle Beethoven — ten sedí. Sice na jakémsi trůnu, ale sedí a mrzutě přes ni hledí do města. Ušklíbla se. Jo, líbí se jí to. Pravděpodobně pro tu sochu nikdy modelem nesesedl, ale kdyby tomu tak bylo, pak určitě s tímhle lehkým opovržením vůči světu. Ten nevrlý pohled... takhle se tvářila i matka, když ji Clara chtěla vyfotit. A to už hodně dlouho. Když si přestala připadat krásná, žádné další fotky nechtěla. Na tohle ještě každopádně nezapomínala. Úplně nejdřív Claru napadlo fotografovat rodiče každý rok. Vždycky ve stejný den. Matka to ale časem začala odmítat. Bylo jí zhruba pět- ačtyřicet a byla to krásná žena. Mladší než Clara dnes... Pomyslela na to, jak otec matku pozdravil, když ji přivedla domů. Před dvaceti lety by nevěřila, že rodiče někdy budou mít tak vřelý vztah. V minulosti vždycky hodně jednali každý sám za sebe, nikdy spolu, jako by své životy žili nezávisle na tom druhém. Když o tom tak přemítala, zřejmě to tak i muselo být. Žádné společné dovolené. Máma byla královna a táta odbojný říšský biskup. Při té vzpomínce se usmála. Jaké to asi je společně stárnout?

Zaplašila myšlenku a sešla po schodech dolů do parku. Pod jedním keřem, na jehož první svěží zeleni se perlily kapky, ležel zapomenutý míč. Dobrý záběr. Pořídila pár snímků. Odrážel něco, co dovedla jen stěží pojmenovat: pocit na pomezí smutku a lehkosti, který — stejně jako skutečné štěstí — dokázala vnímat vždycky jen o samotě.

Když oddálila fotoaparát od obličeje, z lemu svetru jí kapalo. Byla úplně promočená. Čas jít domů. Poprvé

po letech to nevypadalo na další unylé jaro, které nesplní žádný ze svých příslibů. Uklidila fotoaparát do brašny a pokrčila rameny, protože i to byl možná zase jenom pocit.